

Svar på skriftligt spörsmål SSS 457/2022 rd

Svar på skriftligt spörsmål om en måttlig höjning av elpriset

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 457/2022 rd undertecknat av riksdagsledamot Jussi Wihonen /saf:

Vad anser regeringen att är en måttlig prishöjning av elfakturan,

hur ämnar regeringen rikta sitt stöd mer exakt till medborgare, producenter och företag, och

hur ämnar regeringen uppmuntra till en minskad elförbrukning?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Avsikten med elmarknadslagen (588/2013) är att säkerställa förutsättningarna för en effektiv elmarknad så att tillgången på el till ett skäligt pris och med tillräckligt god kvalitet kan tryggas. De främsta metoderna för att uppnå detta är att trygga en sund och fungerande ekonomisk konkurrens vid produktionen och försäljningen av el samt att upprätthålla skäliga och jämlika principer för tjänsterna inom elnätsverksamheten. Elmarknadslagen har skapat förutsättningar för konkurrens inom produktion, utrikeshandel och försäljning av el samt infört regler för elnätsverksamhet.

Den reglering i elmarknadslagen som påverkar marknadsförhållandena är till stor del inriktad på nätverksamhet, medan produktionen av el och försäljningen av den till användare till stor del är beroende av marknadsstyrningen. Vid elförsäljning har ingen säljare ensamrätt att sälja el i ett visst elnät eller inom ett visst område. Elmarknadslagen garanterar dock en miniminivå som säkerställer ställningen för hushåll och andra små elanvändare som köpare av både elenergi och nättjänster. Vår lagstiftning om elmarknaden bygger i detta avseende på regelverket i elmarknadsdirektivet (EU) 2019/944.

Alla elanvändare som är anslutna till elnätet i Finland har möjlighet att konkurrensutsätta sitt köp av el. Också en konsument som köper sin el via ett internt nät i en fastighet har rätt att övergå till att köpa sin el via ett elnät. För att säkerställa elförsörjningen för konsumenter och små elanvändare finns dessutom bestämmelser om leveransskyldighet. Med leveransskyldighet avses skyldighet att i ett visst distributionsnät leverera el till konsumenter och andra små elanvändare på allmänt

tillämpliga offentliga villkor och till ett skäligt pris. Leveransskyldigheten gäller detaljförsäljare av el som har betydande marknadsinflytande på en distributionsnätsinnehavares ansvarsområde.

En leveranspliktig detaljförsäljare ska ha offentliga försäljningsvillkor och -priser samt grunder för hur de fastställs för de kunder som omfattas av leveransskyldigheten. I dem får inte ingå oskäliga villkor eller begränsningar eller sådana villkor eller begränsningar som begränsar konkurrensen. Förbudet mot oskälig prissättning inbegriper bland annat krav på kundgruppsspecifik kostnadsvarsighet.

Om elförsäljare skulle göras skyldiga att sälja el till kostnader som understiger anskaffningskostnaderna, skulle elförsäljarna inom kort gå i konkurs. För att undvika detta skulle staten eller ägaren vara tvungen att stödja elförsäljarna med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan anskaffningspriset och försäljningspriset. Ett bra exempel på en sådan situation är Uniper i Tyskland, som inte kan överföra de höjda kostnaderna för gas till kundpriserna och därför befinner sig i stora svårigheter.

I budgetpropositionen för år 2023 fastställde regeringen åtgärder som syftar till att kompensera människor för den kraftiga ökningen av elpriserna. Mervärdesskattesatsen på elenergi sänks till 10 procent för december–april. Dessutom förbereds bland annat ett separat elavdrag och tidsbegränsat elstöd. Åtgärderna i budgetförslaget baserades på förslag från arbetsgruppen för elpriser. Arbetsgruppen undersökte en rad olika sätt att ingripa i elpriserna. Enligt arbetsgruppens bedömning var det av avgörande betydelse hur snabbt eventuella åtgärder kan vidtas. Arbetsgruppen ansåg att elpriserna kommer att bli höga redan under den kommande vintern och att det inte finns något brett urval av åtgärder som kan vidtas mycket snabbt.

Energieffektivitet och -besparingar har främjats på lång sikt av arbets- och näringsministeriet, Energimyndigheten och Motiva. För att främja energisparande används bland annat Motivans rådgivningstjänst och det riksomfattande nätverket av energirådgivare. Beslut har fattats om att snabbt intensifiera åtgärder för energisparande med ett särskilt mål som innebär att både minska elförbrukningen och framför allt jämna ut topparna i elförbrukningen.

Arbets- och näringsministeriet, Motiva, Energimyndigheten, statsrådets kansli, miljöministeriet och Sitra offentliggjorde den 25 augusti 2022 energisparkampanjen ”snäppet svalare”. Kampanjen startar med full effekt under Energisparveckan den 10 oktober 2022 när vädret blir kyligare och uppvärmningssäsongen börjar. Kampanjen kommer att vara mycket synlig i olika medier. Det finns beredskap att fortsätta kampanjen över uppvärmningssäsongen och intensifiera den, om läget kräver det. Den regionala energirådgivningen spelar en central roll i kampanjen. Energirådgivare implementerar kampanjen Snäppet svalare för konsumenter och husbolag.

I energisparkampanjen uppmuntras alla finländare att justera sin energiförbrukning nedåt med en grad. Det innebär vardagliga handlingar för att spara energi, såsom el och bränslen. Till dessa

gärningar hör till exempel att sänka rumstemperaturen och spara varmvatten. Syftet med kampanjen är att få minst 75 procent av finländarna att spara energi. Målet på längre sikt är en permanent lägre energiförbrukning och en sänkning av topparna i elförbrukningen. Energisparandet minskar beloppet på elfakturan och trycket på att höja energipriserna.

En viktig del av energispar kampanjen är en utmaningskampanj för organisationer, kommuner, sammanslutningar, näringsliv och företag. Genom utmaningskampanjen engageras alla aktörer i samhället i energisparande åtgärder. Utmaningskampanjen har tagits emot i stor utsträckning av till exempel näringslivet, arbetsmarknadscentralorganisationerna och kommunerna. Viktiga företag inom olika branscher har också engagerats separat i energisparandet i den rundabordsdiskussion som näringsministern sammankallade den 7 september 2022.

Helsingfors 4.10.2022

Näringsminister Mika Lintilä